

Rettelsesblad

Erstatter forslag af 10. august 2021.

(Rettelse af ansvarlig Naalakkersuisoq som følge af ressortændring)

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsorden for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Udkast til Anordninger om ikrafttræden for Grønland af arvelov, lov om ægtefælleskifte m.v., lov om skifte af dødsboer og lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer)

(Naalakkersuisoq for Boliger, Infrastruktur, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling)

Begrundelse

Anordningsudkastene er udarbejdet som led i regeringens og Selvstyrets arbejde med at udvikle danske ansvarsområder i Grønland og har til formål at modernisere og styrke arve- og skiftesagsbehandlingen i Grønland.

Den gældende arvelov for Grønland er fra 1964, og regulerer både arve- og dødsboskifteregler. Loven er siden blevet ændret ved kongelig anordning i 1971, 1974, 1996 og 2014. Reglerne om ægtefælleskifte i Grønland fremgår af lov om ægteskabets retsvirkninger, der trådte i kraft for Grønland i 1993, der blev ændret i 1996 og ad to omgange i 2016.

Den danske arvelov blev ændret i 2007. Naalakkersuisut har anmodet Justitsministeriet om ved anordning at sætte den danske arvelov i kraft for Grønland, og ved anordning at sætte ægtefælleskifteloven og dødsboskifteloven i kraft for Grønland med de ændringer, som følger af de særlige grønlandske forhold.

Det bemærkes, at anordningsudkastene er udarbejdet på baggrund af drøftelser i en arbejdsgruppe med deltagelse af Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen, Grønlands Landsret og Retten i Grønland.

De vigtigste hovedelementer i anordningerne er følgende:

Udkast til anordning om ikrafttræden af arveloven:

Der lægges i anordningsudkastet op til at sætte den danske arvelov i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Den legale arv

Anordningsudkastet indebærer en forhøjelse af den arveret for den længstlevende ægtefælle, der følger umiddelbart af loven og således ikke forudsætter oprettelse af testamente (den legale arveret), fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{2}$ af arveladerens ejendele, når arveladeren samtidig efterlader sig børn (livsarvinger).

Tilsvarende foreslås livsarvingernes legale arveret nedsat fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{1}{2}$ af arveladerens ejendele.

Retten kan give en ægtefælle henstand med udbetaling af arven eller en del heraf til en livsarving efter til den førstafdøde ægtefælle. Det kan blive aktuelt i situationer, hvor der skal skiftes med afdødes særbørn, og arven ikke kan udbetales uden afhændelse af fast ejendom, løsøre eller andre aktiver, som er nødvendige for, at ægtefællen kan opretholde hjemmet eller sit erhverv. Der lægges op til, at den længstlevende ægtefælles adgang til at få henstand med udbetaling af arv til førstafdødes børn udvides til også at omfatte myndige livsarvinger.

Tvangsarv og testamente

Herudover får arvelader større frihed til at disponere over sin formue ved testamente. Den andel af livsarvingernes arveret, som ikke kan fratages dem ved testamente (den såkaldte tvangsarv), foreslås således nedsat fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{1}{4}$ af den legale arv. Også ægtefællens tvangsarv foreslås fremover at udgøre $\frac{1}{4}$ af den legale arv.

Der indføres desuden en adgang for arvelader til at begrænse en livsarvings tvangsarv til 1 mio. kr., og arveladeren får mulighed for at bestemme, at en livsarving skal have sin tvangsarv udbetalt kontant. Dette indebærer, at det bl.a. bliver lettere at ligestille sammenbragte børn i arveretlig henseende, og at gennemførelsen af generationsskifte af erhvervsvirksomheder lettes.

Der lægges i § 63, stk. 1, op til, at et testamente fremadrettet også kan oprettes skriftligt og underskrives eller vedkendes af en notar. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af § 9, stk. 1, i retsplejelov for Grønland, at retssekretærer ved kredsretterne og Retten i Grønland kan bemyndiges til bl.a. at udføre notarialforretninger. § 13 i den gældende grønlandske arvelov, hvoraf det fremgår, at et testamente kan oprettes skriftligt og underskrives eller vedkendes for en kredsdommer, for en af landsdommeren godkendt kommunefoged eller for to vidner, foreslås i øvrigt videreført i anordningsudkastets § 63 a.

Ugifte samlevende

Det foreslås, at ugifte samlevende på en særlig nem måde skal kunne oprette testamente om gensidig arveret (et udvidet samlevertestamente).

Beløbsgrænser

De i anordningsudkastet nævnte beløbsgrænser er de samme som i den tilsvarende danske arvelov, ligesom der lægges op til, at beløbsgrænserne reguleres efter dansk pristalsregulering.

Øvrige ændringer

Særligt bemærkes, at kompetencen til at behandle sager om udlevering til uskiftet bo af insolvente boer efter § 19, stk. 2, og sager om omstødelse af gaver eller arveforskud mv. efter § 32, stk. 1, jf. § 31 og § 84, stk. 1, jf. § 83, foreslås at tilkomme Retten i Grønland i 1. instans.

Ægtefælleskifteloven

Der lægges i anordningsudkastet op til at sætte ægtefælleskifteloven i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bobehandler

Anordningsudkastet indebærer bl.a., at Retten i Grønland skal behandle sager om offentligt ægtefælleskifte, og anordningsudkastet lægger dermed op til at fravige det gældende udgangspunkt om kompetencefordelingen mellem kredsretterne og Retten i Grønland i sådanne sager.

Retten i Grønland skal i den forbindelse varetage den indledende vejledning og undersøge, om der er mulighed for forlig mellem ægtefællerne. Hvis ægtefællerne har behov for mere bistand, skal Retten i Grønland dels udpege en bobehandler, dels afgøre de tvister, der måtte opstå under bobehandlerens arbejde med delingen. Retten i Grønland skal endvidere føre tilsyn med bobehandleren. Selve bobehandlingen – herunder indsamling af oplysninger, opstilling af aktiver og passiver, udlæg af aktiver osv. – skal forestås af bobehandleren (en erfaren familieretsadvokat). Bobehandleren skal autoriseres af Justitsministeriet.

Offentlig bistand

Der vil være mulighed for at begrænse en anmodning om offentlig bistand til skifte til kun at vedrøre visse af fællesboets aktiver og passiver. Endvidere lægges der op til, at ægtefæller, som begge har en negativ bodel, vil få mulighed for offentligt skifte på samme måde som andre, ligesom ægtefæller, der skifter privat, vil kunne indbringe en enkeltvist for Retten i Grønland samt få sagkyndig vurdering af aktiver mv. Ugifte samlevende og ægtefæller med særeje, der har sammenblandet deres økonomi, vil få samme muligheder som ægtefæller med fælleseje til at få bistand af Retten i Grønland og af en bobehandler.

Bodelingen

Anordningsudkastet indebærer, at der skal kunne udmeldes vurderingsmænd og anvendes tvangsmidler over for ægtefæller, der ikke medvirker til bodelingen.

Formuefællesskabets ophør

Endvidere lægges det fast, at tidspunktet for formuefællesskabets ophør er ved sagens start (Rigsombudsmanden eller kredsretternes modtagelse af en anmodning om separation eller skilsmisse). Denne bestemmelse præciserer den praksis, der allerede er i dag. Der lægges endvidere op til, at der kan ske en omlægning af boafgifterne, således at Retten i Grønland kan pålægge en ægtefælle, der på uforsvarlig måde har givet anledning til en større del af udgifterne, pålægges en større del af omkostningerne.

Dødsboskifteloven

Anordningsudkastet indebærer en forenkling og modernisering af dødsbobehandlingen og finder anvendelse på skifte af dødsboer og for skifte af en længstlevende ægtefælles del af fællesboet, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live.

Indførelse af en bobestyrerordning

Der lægges op til at indføre en bobestyrerordning, som bl.a. indebærer, at en begrænset kreds af advokater beskikkes til at forestå behandlingen af de dødsboer, der skal behandles ved bobestyrer. Justitsministeren skal efter ordningen autorisere et passende antal advokater som bobestyrere.

Kompetencen til at udlevere et bo til behandling ved bobestyrer tilkommer efter anordningsudkastet Retten i Grønland og kan bl.a. ske, såfremt en arving anmoder derom, boet må antages at være insolvent, eller alle arvinger enten er repræsenteret ved værge eller

skifteværge eller er under konkurs eller er ude af stand til at opfylde deres forpligtelser, efterhånden som de forfalder.

Arvinger og legatarer

Der sondres i anordningsudkastet mellem legatarer og arvinger. Som legatar anses den, der skal arve en bestemt angivet pengesum eller bestemt angivne formuegenstande. Arveladeren kan dog ved testamente bestemme, om den, der alene skal modtage friarv, skal have stilling som arving eller legatar. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at en legatar skal have stilling som arving. Retten kan endvidere bestemme, at en arving skal have stilling som legatar, såfremt den pågældende samtykker deri eller alene skal arve en ubetydelig del af boet.

Beskikkelse af skifteværge for arvinger

Anordningsudkastet indeholder desuden bl.a. bestemmelser om beskikkelse af skifteværge for en arving i visse tilfælde, bl.a. hvis det ikke vides, om arvingen er i live, arvingens opholdssted er ukendt, arvingen er et ufødt barn, arvingen på anden måde er ude af stand til at varetage sine interesser under boets behandling eller arvingen er en fond, en forening eller et selskab under stiftelse mv.

Ændringer i konkurslov for Grønland

Anordningsudkastet indeholder de bestemmelser om ændring af konkursloven, der fremgår af lov nr. 385. af 22. maj 1996, og har til formål at skabe overensstemmelse med reglerne i dødsboskifteloven.

Konsekvensrettelser af anden lovgivning

Ikraftsættelsen af anordningerne vil medføre, at der samtidig skal gennemføres tilpasninger i anden lovgivning. Disse tilpasninger vil være en forudsætning for, at anordningerne kan træde i kraft. Det drejer sig bl.a. om ændringer af retsplejeloven, ligesom der også skal gennemføres ændringer af lov for Grønland om børns retsstilling, da der i denne lov flere steder henvises til bestemmelser i arvelov for Grønland, som foreslås ophævet i forbindelse med ikrafttræden af den nye arvelov. Dette betyder konkret, at anordningerne ikke vil kunne sættes i kraft umiddelbart efter behandling af Inatsisartut, da konsekvenslovforslaget først skal behandles og vedtages af Inatsisartut og Folketinget.

Et udkast til lovforslag er i øjeblikket under udarbejdelse i Justitsministeriet. Justitsministeriet er i den forbindelse ved at undersøge, om den ændring af kompetencefordelingen mellem kredsretterne og Retten i Grønland, der lægges op til med anordningerne, skal afspejles i retsplejeloven, eller om det vil være tilstrækkeligt at regulere dette administrativt ved anordningerne.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til udkastet

Naalakkersuisut er meget tilfreds med at kunne fremsætte dette forslag, der vil medføre en tiltrængt modernisering af arveloven for Grønland, hvilket længe har været et ønske fra Naalakkersuisuts side.

Det er glædeligt, at der ved nærværende forslag kommer særskilt lovgivning om dødsbo- og ægtefælleskifte. Denne lovgivning forventes at blive et redskab, der kan bistå alle parter på området. Naalakkersuisut er derfor også meget glad for, at de relevante aktører på området er blevet inddraget i processen med udarbejdelsen af anordningsudkastene.

Anordningsudkastene lægger op til en modernisering af hele området, hvilket er glædeligt, da der er behov for en lovgivning, som i højere grad tager hensyn til de familiemønstre, som er kendetegnende for samfundet i dag. Ugifte samlevende vil bl.a. opleve en forbedring i og med, at det bliver nemmere for dem at oprette testamente.

Herudover får arveladeren mulighed for at disponere over en større andel af arven efter sin død.

Det er vigtigt, at vi skaber gode rammer for erhvervslivet, og Naalakkersuisut glædes derfor over, at det med nærværende forslag vil være nemmere at udføre generationsskifte i erhvervsvirksomheder. Således kan vi støtte op om virksomhederne, der spiller en stor rolle for samfundet.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Udkastet vil lette generationsskifte i erhvervsvirksomheder.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget tilgodeser nye familiemønstre og har overordnet set som formål at modernisere området. Borgerne vil få større frihed til at beslutte, hvordan arven skal fordeles efter deres død.

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget. Forslaget har været i høring fra den 20. januar 2021 til den 17. februar 2021.

Bilag

1. Resume af udkast til kongelige anordninger om ikrafttræden for Grønland af arvelov, ægtefælleskiftelov, dødsboskiftelov og lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer)
2. Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af arvelov
3. Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ægtefælleskifte m.v.
4. Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om skifte af dødsboer
5. Udkast til Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer)